

BORNOVA

KENT DERGİSİ

EYLÜL 2019 | SAYI:20

BORNOVA BELEDİYESİ'NİN ÜCRETSİZ
YAYINIDIR. ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR.

Bornova Belediyesi | ISSN: 2147 - 4001

8500 yıldır İzmir'in
değişmeyen tercihi:
Çipura ve midye

Dr. Mustafa İduğ:
Bornova'ya Başkan olmak gurur verici

162 yıllık görkemli yapı:
St. Mary Magdalene Kilisesi

Bornova
Belediyesi

İmtiyaz Sahibi:
Bornova Belediyesi adına
Dr. Mustafa İDUĞ
Bornova Belediye Başkanı

Genel Yayın Müdürü:
Esin Köse

Yazı İşleri Müdürü (Sorumlu):
Çiğdem Askeri Coşkun

Sanat Yönetmeni:
Kaan Bağcı

Haberler:
Bornova Belediyesi Basın Ofisi
(Müslüm Duman, Süleyman Sağat, Berna Tokem Akgün, Sercan Yazıcı, Hatice Kutluhan)

Katkıda Bulunanlar:
Uygar Özel, Hasan Arıcan

Yayın Kurulu:
Prof. Dr. Jülide Kesken / E.Ü İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü
Yönetim ve Organizasyon Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

Dr. Mehmet Kahyaoğlu / Yaşar Üniversitesi
Sanat ve Tasarım Fakültesi Öğretim Üyesi,
Sanat Tarihçisi

Cem Arıkan / Bornova Belediyesi
Meclis Üyesi

Zeynel Abidin Fidan / Bornova Belediyesi
Personel A.Ş. Genel Müdürü

Selma Nalbantoğlu / Bornova Belediyesi
eski Meclis Üyesi ve Siyasi Başkan Yardımcısı, İBB Kültür ve Sosyal Hizmetler eski Daire Başkanı,

Halim Yazıcı / İBB Eski Kültür Müdürü, Şair

Yüksel Ünal / Oyuncu

Neslihan Kırmızıgül / Bornova Belediyesi
Strateji Müdürü

Çiğdem Askeri Coşkun / Bornova Kent
Dergisi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü, Tasarım Birim Sorumlusu

Ebru Dökmet / Tasarım Birimi Metin Yazarı

Webmaster:
Murat Erden

Baskı : Gelişim Ofset Matbaa Ltd. Şti.
129/22 Sokak No : 33 4. San. Sitesi Bornova / İZMİR
Tel : 0232 375 23 36
Basım Tarihi : Eylül 2019

Yönetim Merkezi:
Halkla İlişkiler Koordinatörlüğü
0232 999 29 29 D: 1356

bornovadergisi@bornova.bel.tr

ISSN: 2147-4001

Yayın Türü: Yerel – Süreli

Bornova Kent Dergisi, Bornova Belediyesi tarafından üç ayda bir yayımlanır. Dergimizde yayınlanan yazı, fotoğraf, illüstrasyon, harita ve konuların her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilerek dahi alıntı yapılamaz.

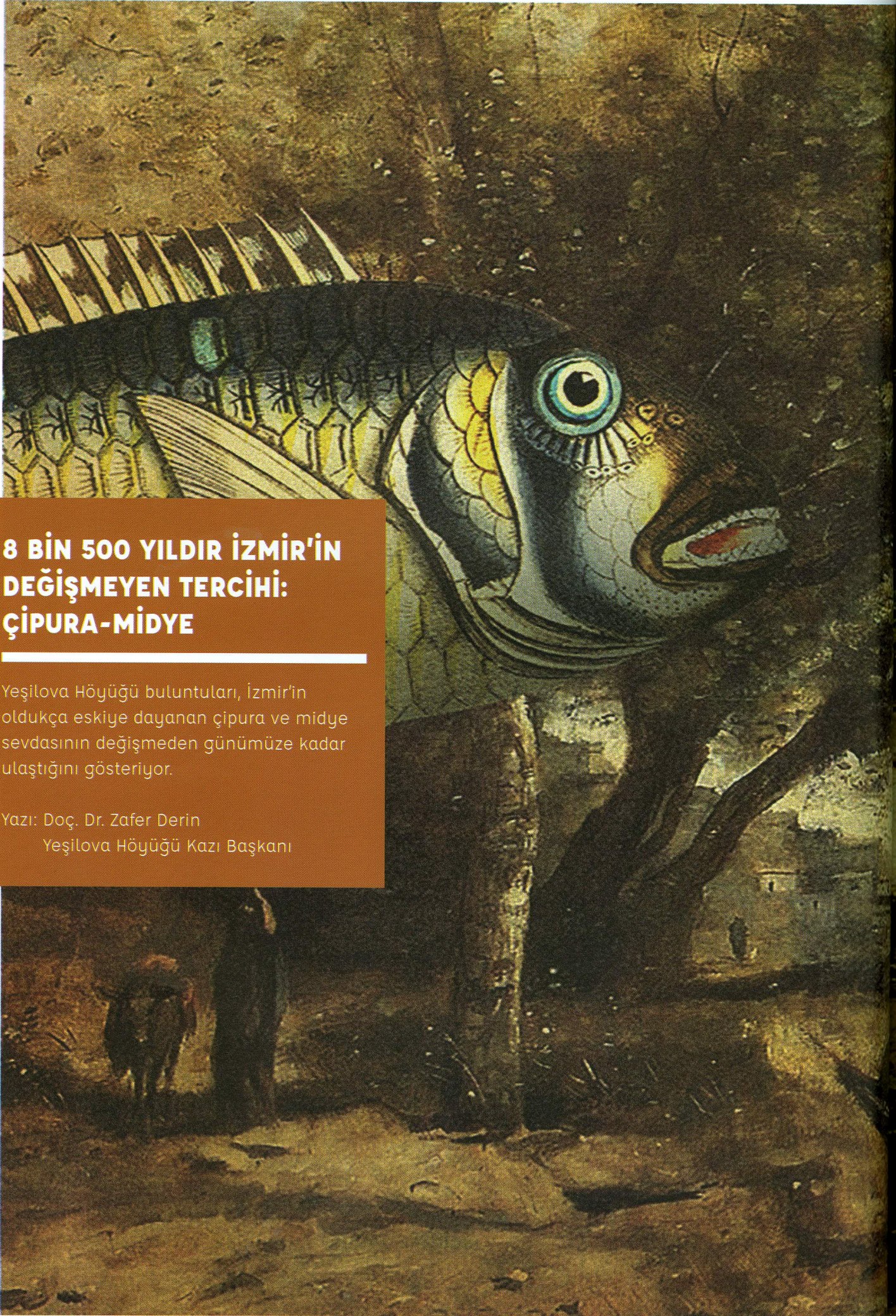
Bornova Belediyesi
0 (232) 999 29 29
www.bornova.bel.tr

“ GENÇLİK CADDESİ ÜZERİNDE YER ALAN ST. MARY MAGDALENE KİLİSESİ, DEMİR KAPILARIN ARDINDA HAYRANLIK UYANDIRAN BİR MİMARİ... ”

içindekiler

- 16 | 30 Ağustos coşkusu tüm Bornova'yı sardı
- 20 | 'Bornova'ya Başkan olmak gurur verici'
- 28 | 8 bin 500 yıldır İzmir'in değişmeyen tercihi: Çipura-Midye
- 34 | 'Benim genler mutluymuş'
- 40 | Demir kapıların ardındaki 162 yıllık görkemli yapı
- 50 | 140 yıllık maya, atalık tohumlar ve harika ekmekler
- 56 | Lokum gibi köfte
- 60 | Pınarbaşı Mesrure Teyze

8 BİN 500 YILDIR İZMİR'İN DEĞİŞMEYEN TERCİHİ: ÇİPURA-MİDYE

Yeşilova Höyüğü buluntuları, İzmir'in oldukça eskiye dayanan çipura ve midye sevdasının değişmeden günümüze kadar ulaştığını gösteriyor.

Yazı: Doç. Dr. Zafer Derin
Yeşilova Höyüğü Kazı Başkanı

2005 yılından bugüne Bornova Ovası ortasında yer alan Yeşilova Höyüğü kazıları kent tarihine ve kültürüne kazandırdığı yeni bulgularıyla tüm bilim dünyasının dikkatini çekmektedir. Bilim insanları İzmir'in tarihini değiştirecek kalıntılara ulaşırken günümüzden 8 bin 500 yıl öncesine ait eserler, kentimizin ve Bornova'nın tarihini bilinenden daha eski ve kültürel açıdan daha zengin bir yapıya taşıyor. Yeşilova Höyüğü kazıları Kültür ve Turizm Bakanlığı, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Bornova Belediyesi ve Ege Üniversitesi'nin desteğiyle tüm yıl boyunca sürüyor. Özellikle kazı alanı yanında yer alan ve Bornova Belediyesi'nin desteğiyle inşa edilip kurulan "Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi", yıllık 25 bini bulan ziyaretçi sayısı kent başlıca uğrak yerlerinden biri haline gelmiştir. Merkez, bilimle toplum arasında köprü kurarak bilimsel verilerin paylaşımında önemli bir role sahiptir. Bu nedenledir ki, YHZM bugüne kadar sekiz kez ödülle layık görülmüştür. Yeşilova Höyüğü'ne 15 kez yerleşen toplulukların içinde en uzun süre kalanı Cilalı Taş Dönemine tarihlenen ilk Egeliler olmuştur. M.Ö. 6 bin 500 – 5

bin 700 tarihleri arasında 800 yıl boyunca yanan yıkılan evlerini tekrar inşa eden bu topluluklar hakkında çok az bilgiye sahibiz. İlk Egeliler ne tür evlerde yaşıyorlardı, nasıl avlanıp neler yetiştirip ne yiyorlardı? Aile ilişkileri nasıldı, çevrelerindeki bitki ve hayvan türleri nelerdi? Bunlar her zaman karşımızda yanıtlanması gerekli sorular olarak duruyordu.

Antropoloji, botanik, zooloji, paleontoloji, coğrafya gibi farklı bilim dallarından bir çok bilim insanıyla birlikte gerçekleştirilen projeler, Yeşilova Höyüğü'ndeki Neolitik Dönem adı verilen 8 bin 500 yıl önceki yaşama ilişkin perdeyi aralamıştır.

Coğrafyanın günümüzdekinden çok daha farklı olduğu bu süreç içinde tarım, hayvancılık, avcılık ve toplayıcılık günlük yaşamın en önemli faaliyetleri içinde yer alıyordu. Bornova Belkahve geçidini arkalarına alan Egeliler, yüzlerini batıya, denize doğru çevirmişlerdi. Deniz, bugün

olduğu gibi geçmişte de yaşamlarının en önemli bağına oluşturunuyordu. Buna karşın denizin Yeşilova Höyüğü'nde yaşayanlara olan uzaklığı hiç de düşünüldüğü gibi olmamıştır. Deniz seviyesi Cilalı Taş Döneminde -30 metre civarındaydı ve bu durum deniz kıyısının günümüzden çok daha uzakta, neredeyse Körfezin dışına doğru olduğunu göstermektedir. Yeşilova Höyüğü ve Bornova Ovası üzerinde yapılan coğrafi sondajlar da bu durumu kanıtlamıştır. Bu durum ilk Egelilerin – ilk İzmirliğin denizle olan sevdasına engel oluşturmamıştır. Çünkü Yeşilova Höyüğü'nde 8 bin 500 yıl önceye giden buluntulardan, avlanan ve toplanan yiyeceklerin önemli bir kısmının deniz ürünleri olduğu anlaşılmıştır.

Yeşilova Höyüğü'nde yapılan zooarkeolojik çalışmalarda besleyici özelliği daha düşük olan yumuşakçalar adı verilen kabukluların ve balıkların, Tarih Öncesi Ege'de deniz kaynaklı beslenmenin temel ürünleri olduğunu göstermiştir. Karasal ürünler daha kolay ve uzun süreli elde edilme

olanağı nedeniyle beslenmede daha ön planda olsa da İlk Egelilerin denizle olan ilgisi artarak devam etmiştir. Yeşilova bulguları günümüzden 5 bin yıl önce denizin günümüz kıyı seviyesine ulaşmasıyla deniz ürünlerinde artışın olduğunu ortaya koymaktadır.

Kum midyesi binlerce yıldır tüketiliyor

Yeşilova'da yaşayanlar denizin sığ kumlu kıyılarından kum midyesi, istiridye, mihferli salyangoz, nuhun gemisi, sülünez ve deniz kestanesi gibi deniz kabuklularını toplamışlar. Özellikle kum midyelerinin en çok sevdikleri deniz yiyecekleri içinde yer aldığı görülmüştür. Günümüzde de yılın bazı aylarında Narlıdere ve Karşıyaka'nın sahil kesiminde denizin içindeki kumlardan toplanıp satılan midyelerin siyah midyelere göre oldukça pahalı ve değerli olduğunu düşündüğümüzde, 8 bin 500 yıl önce ilk İzmirliğin damak zevkini daha iyi anlayabiliriz. Yeşilova Höyüğü buluntuları İzmir'in oldukça eskiye dayanan midyeye olan sevgisinin değişmeden günümüze kadar ulaştığını göstermektedir. Midye Tarih Öncesi dönemde yenildikten sonra kimi zaman üzerinde bir delik açılıp kadınların boynunda bir takıya dönüşmüş, kimi zaman da kırılarak çanak çömlek yapacakları kilin içinde katkı maddesi olmuştur.

Çipura sevdası tarih öncesine dayanıyor

Yeşilova Höyüğü deniz ürünleri içinde hiç kuşkusuz avlanan balıklar dikkati çekmiştir. Bunlardan biri yine İzmir'le özdeşleşen ÇİPURA olmuştur. 8 bin yıl öncesine ait yapılarda çipuralara ait çene kemikleri ele geçmiştir. Yaklaşık 2-3 kilo ağırlığında çipuralara ait olduğu anlaşılan kemiklerin, İzmirliğin çipura avlamak için ağ ya da olta ile teknik geliştirdiklerini ortaya koymaktadır. Daha da önemlisi bu kanıtlarla İzmirliğin çipura ve midyeye olan ilgileri Tarih Öncesi çağlara kadar gitmektedir. Yeşilova Höyüğü bulguları içinde daha büyük boyutlu açık deniz balıklarına dair kanıtların varlığı da, karada yaşayan bu toplulukların deniz avı konusunda da gelişkin bir beceriye sahip olduklarını göstermektedir.

Kısacası kökeni Yeşilova Höyüğü'nde 8 bin 500 yıl önceye dayanan Egeli kültür, İzmir'de günümüzde de hala yaşamaya devam ediyor.